

96 éves Prof. dr. Tarics Sándor mérnökgeodéta és olimpiai bajnok

Diák – élsportoló, mérnökhallgató és berlini olimpiai bajnok, *Oltay* professzor volt munkatársa és a budapesti szabatos városmérés irányítója, vendégprofesszor az USA-ban és az ENSZ föld-rengésügyi szakbizottságának tagja, több világszabadság tulajdonosa, számos kitérítés birtokosa a 96 éves *Tarics Sándor*.

Tarics Sándor 1913. szeptember 23-án született Budapesten. Apja, idősebb *Tarics Sándor* MÁV alkalmazott, anyja varrónő volt. A gyermek Sándort az első világháború nélkülözései miatt a nagyszülőknél, Sándorpusztán (Komárom megye) helyezték el. Elemi iskolai tanulmányait (1919–1923) már a budapesti Tímár utcai elemiben végezte. 1923-ban szülei beírták az Árpád Gimnáziumba, ahol 1931-ben sikeres érettségi vizsgát tett. Különösen matematikából volt kiváló tanuló. 1929–1931 között, mint középiskolás, úszóként jó eredményeket ért el a KISOK-ban (Középiskolai Sportkörök Országos Központja) [2], [3].

Tarics Sándor 1931-ben felvételét kérte a M. Kir. József Műegyetem mérnöki osztályába. 1932-ben fedezte fel *Komjádi Béla* úszómenedzser és átigazolta a MAC-ba (Magyar Atlétikai Club). A tehetséges mérnökhallgató 1933-tól már tagja a főiskolai világbajnokságon részt vett, és többször bajnokságot nyert vízilabda csapatnak. Műegyetemi tanulmányait 1936-ban fejezte be, és mérnöki oklevelet szerzett.

Oltay professzor felkérésére, mint segédoktató tevékenykedett tovább a Geodéziai Tanszéken [2], [3], [8]. Ugyanebben az évben, a berlini nyári olimpiai játékokon tagja lett az aranyérmes magyar vízilabdás csapatnak [2], [8].

Tarics Sándor munkájával *Oltay Károly* olyannyira meg volt elégedve, hogy 1938-tól alkalmazta a budapesti Városmérési kirendeltsé-

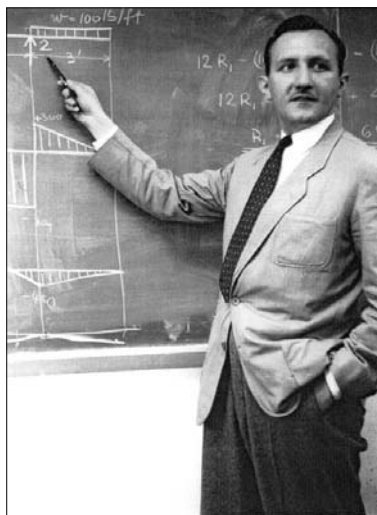
gen, amely helyileg a Verpeléti úton volt. Feladata volt az 1:1000 méretarányú szabatos városmérési munkarészek (birtokelhatárolás, tömbrajzok és számítási munkarészek) vizsgálata és átvétele. A Főváros ugyanis a részletmérési munkákat – versenytárgyalás útján – magánmérnöki irodáknak adta ki, melyből akkor 22 működött

Budapesten. A kirendeltség az átvett, megvizsgált és jóváhagyott munkarészeket – *Hallás János* irányításával – alumínium-betétes szelvényekre térképezte. (Itt jegyzem meg, hogy ezek a térképlapok ma is megtalálhatók a Fővárosi Földhivatal Térképtárában) [11], [12].

Tarics Sándor az aktív sportolást 1940-ben befejezte. Ettől kezdve mérnöki hivatásának élt. 1941-ben a Műegyetem és a Főváros támogatásával elnyert egy ösztöndíjat az Egyesült Államokba. Erről nekem a következőkben számolt be: „... Az ösztöndíjat *Oltay* professzor és a Főváros III. (építési) ügyosztályának

támogatásával kaptam. Az ösztöndíjat *Jeremias Smith*, a Harvard Egyetem professzora alapította. Őt az első világháború után a Népszövetség (az ENSZ elődje) gazdasági tanácsadóként a 20-as évek második felében küldte Magyarországra. Kétévi munkájáért járó 150 000 dollárból (mai értéke kb. 2 000 000 dollár), melyet nem vett fel, hanem alapítványt hozott létre abból a célból, hogy a Műegyetem minden évben küldhessen Amerikába egy fiatal mérnököt, aki ott tanulmányozza a felsőfokú oktatást, az építkezéseken alkalmazott mérnöki módszereket, s hogy visszatérése után tapasztalatait Magyarországon hasznosítsa.” [1].

Tarics Sándor féléves tanulmányútja során meglátogatta a Columbia, Harvard, a Yale és a Princeton Egyetemet, majd két hónapot töltött a chicagói földalatti vasút építkezésén. Az élese-

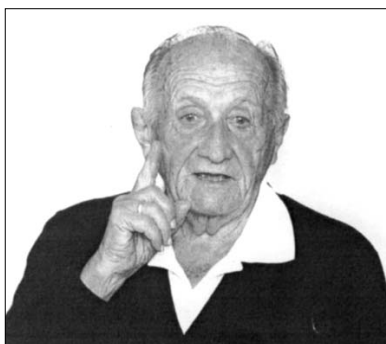

Dr. Tarics Sándor előad a Fort Wayne Egyetemen

dó háborús helyzet miatt¹ 1941 novemberében visszatért Magyarországra. (Megjegyzem, hogy éppen jókor, mert 1941. december elején bekövetkezett japán orvtámadás miatt az USA belépett a háborúba.) *Tarics*ot hazatérése után, 1942-ben behívták katonának. Hadmérnökként – zászlós rangban – hátsországi beosztást kapott. 1943-ban „Tanulmány a geodéziai számítások köréből” című disszertációja alapján *Oltay*nál műszaki doktori címet szerzett. 1945-ben szerencsésen elkerülte mind a német visszavonulást, mind pedig a szovjet fogságot [10].

Tarics Sándor Budapest ostroma után, 1945-tavaszaán szolgáltatételre jelentkezett a Városmérési kirendeltségen. 1946-ban a Székesfőváros főmérnökévé léptette elő. 1947-ben sikeres habilitációja alapján a „Geodéziai számítások és eszközei” című tárgykörből a Műegyetemen magántanári képesítést szerzett. *Oltay* professzor meghívta az újraindított „Geodéziai Közlöny” című szaklap szerkesztésébe. 1948-ban meghívást kapott az Indiana állambeli Fort Wayne Egyetemre magánprofesszornak. A kiutazási engedélyt megkapta, és családjával együtt elhagyta az országot. Az 1949-ben bekövetkezett politikai „fordulat” miatt elhatározta, hogy nem tér vissza Magyarországra, hanem letelepszik az Egyesült Államokban, és állampolgárságot kér. Ezt 1953-ban meg is kapta [10], [11].

Tarics Sándor két évig tanított a Fort Wayne Egyetemen, majd 1951-ben San Francisco-ba költözött, és geodéziai munkát vállalt egy tiszfs magánmérnöki tervező irodában. Az iroda iskolák, kórházak, irodaházak és katonai létesítmények tervezésével foglalkozott. Tízévi munka után megvette az irodát. Irányítása alatt mintegy 60 főre fejlesztette fel. Közben, mint vendégprofesszor oktatott a California Egyetemen. 1973-tól irodája együttműködött a Berkley Egyetem Földrengéskutató Laboratóriumával. 1978-ban kifejlesztettek egy földrengésbiztos, réteges, gumirugós alátétet. 1979-ben ezt beépítették egy Dél-

Tarics Sándor sajtótájékoztatót tart 2009-ben, Budapesten [2]

XXIII. évfolyam 1947 7. és 8. füzet

GEODÉZIAI KÖZLÖNY

Felelős szerkesztő:
OLTAY KÁROLY
műegyetemi nyilv. rendes tanár

Főmunkatársak:

<p>Dr. Tárucz-Hornoch Antal műegyetemi nyilv. rendes tanár.</p>	<p>Dr. Hazay István min. osztályfőnök, az All. Földmérés vezetője, műegy. magántanár.</p>
--	--

Szerkesztő bizottság:

<p>Kulturális ügyek: Dr. Tarics Sándor szífv. főmérnök, műegyetemi magántanár.</p> <p>Allami Földmérést érintő ügyek: Ács Endre műszaki tanácsos, a Háromszögölő Hivatal főnöke.</p> <p>Bence Tivadar áll. főmérnök.</p>	<p>Földreform ügyek: Kiss Gyula min. osztálytanácsos.</p> <p>Magánmérnöki ügyek: Murányi Tamás okl. mérnök, magánmérnök, Jakab Sándor okl. mérnök, magánmérnök.</p> <p>Külföldi lapsemle: Kürti Vilmos műegyetemi intézeti tanár, Dr. Homoródi Lajos áll. főmérnök.</p>
---	---

Tarics részt vett az *Oltay*-féle *Geodéziai Közlöny* szerkesztőbizottságának munkájában

Kaliforniai magasépület alapzatába. Az épület földrengésjelző műszerekkel látták el. Nem sokkal később 4-es erősségű földrengés rázta meg az épületet és környékét, de magában az épületben semmilyen kár nem esett. Erről *Tarics* így nyilatkozott: „Ennek később csodájára járt a világ. Japánból több ezren jöttek megtekinteni, hogy miként védekeztünk és később – igaz hosszas huzavona után – szabadalom lett belőle. Háromezer milliárd dollár értékű építkezésnél használták fel azóta már ezt a módszert.” [7], [8].

Tarics Sándor érdemeit Amerikában kitüntetéssel is elismerték. 1984-ben megkapta a „Goethal” emlékérmét² a földrengéskutatás terén szerzett érdemeiért, valamint több évtizedes mérnöki tevékenységéért. 1987-ben pedig megkapta a *Toulmin* ezredesről elnevezett emlékérmét a katonai objektumok tervezése során elért sikereiért. Közben, 1986-ban Budapesten, a Műegyetemen átvehette aranydiplomáját. Az Egyetemi Tanács ezzel ismerte el fél évszázados, értékes mérnöki tevékenységét [1], [2].

Tarics Sándor 75 éves korában, 1988-ban vonult nyugállományba, de szakmájával kapcsolatát

¹ A II. Világháború 1939. szeptember 1-jén kezdődött. Magyarország 1941. június 27-én hadat üzent a Szovjetunióknak, akkor amikor *Tarics* még az Egyesült Államokban tartózkodott.

² George W. Goethal mérnök, a Panama-csatorna tervezője volt. A kitüntetést az Amerikai Mérnökársaság és a hadsereg közösen alapította.

nem szakította meg. Ma is különféle matematikai megoldásokon gondolkodik. Három házasságából három gyermeke és öt unokája született. Szabad idejében kirándul, szereti a természetet és úszik. 90 éves koráig még rendszeresen teniszezett [2].

1996-ban megkapta gyémántoklevelét, 2001-ben vasdiplomáját és 2006-ban rubinoklevelét. Tudomásom szerint ő az egyetlen ma élő magyar mérnökgeodéta, aki a Műegyetemről mind a négy kitüntető oklevelet megkapta. Legutóbb 2009-ben járt Magyarországon az Olimpiai Bizottság meghívására. Akkor interjút adott a sajtónak és többször szerepelt a tévében is. Csodálatos szellemi frissességnek örvend és kézzel írott levelei nagyon szépek [10], [2].

Kedves Sándor bácsi! Magam és a Szerkesztőbizottság nevében köszöntelek születésnapod alkalmával. Kívánjuk, hogy mérnöki munkásságod 75. évfordulója alkalmával (2011-ben) a platina oklevelet, ilyen kitűnő egészségi állapotban, a Budapesti Műszaki Egyetemen – ahol világra szóló karriered kezdődött – átvehessed.

(A közölt fényképfelvételeket *Tarics Sándor* bocsátotta a szerző rendelkezésére.)

Dr. Székely Domokos

IRODALOM

1. *Dr. Tarics Sándor*: személyes tájékoztatása (2009-ben levélváltás)
2. *Varga Cecília*: Életinterjú Tarics Sándorral (Bp. 2009)
3. Internet (Wikipédia): <http://alexandertarics.com>
4. *Bocsák Miklós*: Hogyan élnek olimpiai bajnokaink (166-an) szerte a világban? (St. Plusz. Kft. 1998)
5. Új magyar életrajzi lexikon (Bp. 2001)
6. Révai új lexikon (Bp. 1996)
7. *Ághassi Attila*: Szabadalma tette gazdaggá a legidősebb olimpiai bajnokot (Internet)
8. *Csurka Gergely*–Varga Dániel: A vízilabda és a földrengés, ez volt az én életem; Interjú Tarics Sándorral (Sport Plusz 2009. 06. 13.)
9. *Raum Frigyes*: Magyar Földmérők rövid életrajza (Bp. 1966)
10. A BME levéltárának írásbeli tájékoztatása (2009)
11. *Oltay Károly*: Budapest Városmérésének helyzete (GK 1948)
12. *Tarics Sándor*: A normálegyenletek megoldása Krakoviánokkal (GK 1943/3)
13. *Tarics Sándor*: A rácsponatok szerepe a geodéziában (GK 1944/2)
14. *Tarics Sándor*: Előjeles számolás váltós számológéppel (GK 1947/7)
15. *Tarics Sándor*: A radar a geodézia szolgáltatásban (GK 1948/8)
16. *Székely Domokos*: Budapest városmérésének helyzete (GK 1969/6)
17. *Ernyey István*: A Bp. XVI. Ker. felmérésénél alkalmazott fotogeodéziái technológia (GK 1970/3)

MFTTT FELHÍVÁS

Az MFTTT vezetése megköszöni a 2009. évben felajánlott személyi jövedelemadójának 1%-át (381.000 Ft)

Ezen összegből a működésre felhasználható rész teljes összegét a főállású ügyvezető titkár egy havi munkabérének fedezésére, a cél szerinti tevékenységre felhasználható összeget pedig teljes egészében a Geodézia és Kartográfia szakfolyóirat január havi kiadásához használtuk fel.

Reméljük 2010-ben is megtisztelnek bizalmukkal!

Adószámunk: 19815675-2-41

*

Felhívjuk figyelmüket, hogy február hónaptól csak akkor tudjuk biztosítani a folyóirat folyamatos küldését, ha befizették 2010. évi tagdíjukat. A befizetéshez szükséges csekket decemberben postáztuk.

Az összeget át is utalhatják a K&H Bank 10200830-32310308 számú számlára a lakcím megjelölésével.

*

Tájékoztatjuk tagtársainkat, hogy kedden és csütörtökön 9.00–15.00 óra között a Társaság irodájában (Bp. XIV. Bosnyák tér 5. I/106.) az MFTTT-vel és Geodézia és Kartográfia szakfolyóirattal kapcsolatos ügyeiket személyesen is intézhetik. Egyéb esetekben kérjük, hogy telefonon egyeztessenek a személyes találkozással.

MFTTT Titkárság